

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในงานสาธารณสุขมูลฐาน
ของตำบลฝายหลวง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

ชื่อ นางนิรมล อัมพาผล

ส.ม. สาธารณสุขศาสตร์

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์นายแพทย์ชูนม พรหมชาติแก้ว	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมศรี นันทพันธ์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชไมพร ทวีศรี	กรรมการ
อาจารย์นายแพทย์พงศ์เทพ วิวรรณะเดช	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาลักษณะและอัตราการมีส่วนร่วมที่สมบูรณ์
ของหัวหน้าครัวเรือน ในงานสาธารณสุขมูลฐานตลอดจนปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ที่มีความ
สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมนั้น ทำการสุ่มเลือกหัวหน้าครัวเรือนของ ตำบลฝายหลวง อำเภอลับแล
จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 180 ราย และสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง

ผลการศึกษาพบว่า หัวหน้าครัวเรือนมีส่วนร่วมมากทุกขั้นตอน ในงานสุขภาพ
สิ่งแวดล้อม งานสุขศึกษา งานควบคุมโรคติดต่อในท้องถิ่น และงานจัดหาที่จำเป็นไว้ใช้ใน
หมู่บ้าน โดยมีอัตราการมีส่วนร่วมที่สมบูรณ์คิดเป็นร้อยละ 73.3 67.2 และ 61.1 61.1
ตามลำดับ แต่มีส่วนร่วมน้อยทุกขั้นตอน ในงานโภชนาการ งานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค

งานอนามัยแม่และเด็ก โดยมีอัตราการมีส่วนร่วมที่สมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 51.1 41.1 35.5 และ 34.4 ตามลำดับ ส่วนงานรักษาพยาบาลโรคง่าย ๆ ในท้องถิ่น มีส่วนร่วมน้อยในขั้นตอนการวางแผน งานสุขภาพจิต และทันตสาธารณสุข มีส่วนร่วมน้อยในการค้นหาปัญหาและการวางแผน

นอกจากนี้ยังพบว่า การมีส่วนร่วมเฉพาะในงานทันตสาธารณสุขมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการศึกษาและรายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.2736 ($P < 0.001$) และ 0.1977 ($P < 0.01$) ตามลำดับ ส่วนรายได้ของครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือน ในงานสาธารณสุขมูลฐานโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.01$)

จากผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในงานสาธารณสุขมูลฐาน นั้นเกี่ยวข้องกับความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ บทบาทของตัวบุคคลและรายได้ของครัวเรือนด้วย ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วม จึงควรทำการศึกษาชุมชนแบบองค์รวมเพื่อหาปัญหาที่แท้จริง และใช้การวิจัยแบบมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือในการพัฒนา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

Independent Study Title Head of Household's Participation in
Primary Health Care in Tambon Fai Laung
Laplae District, Uttaradit Province

Author

Mrs. Niramol Umpaphol

M.P.H.

Public Health

Examining Committee :

Associate Professor Dr. Choomnoom Promkutkao	Chairman
Assistant Professor Somsri Patamapun	Member
Assistant Professor Chamaiporn Tawichasri	Member
Instructor Dr. Pongtaep Wiwathanadej	Member

Abstract

The purposes of this study were to assess the characteristics of participation and determine the rate of complete participation on primary health care of head of household's and factors associated with level of participation. One hundred and eighty head of household were randomly selected from Tambon Fai Laung Laplae

district, Uttaradit province. The samples were interviewed by using a structured interviewing form.

Result showed that the complete participation rates of 73.3%, 67.2%, 61.1% and 61.1% were found in sanitation, health education, edemic disease control and provision of essential drug respectively while only 51.1%, 41.1%, 35.5% and 34.4% were found in nutrition, immunization, mental health, maternal and child health. Curative service showed lower level in planning phase when mental health and dental health in problem identification and planning phases. The level of education and income were statistically associated with high level of participation in dental health component with correlation coefficient (r) = 0.2735 ($p < 0.001$) and 0.1977 ($p < 0.01$) respectively. However, household's income was significantly associated with the complete participation in all primary health care activities with $r = 0.1859$ ($p = 0.01$).

The study revealed that people participation was related with basic minimum need, people's role and income. Therefore, holistic approach in community diagnosis and use of participatory action research are necessary in order to obtain people participation.

All rights reserved